

BİR NEHİR SÖYLENCESİ / GÜNEŞ TANRISININ OĞLU PHAETHON'UN ÖYKÜSÜ

Didem DEMİRALP¹

ÖZ

Antik Yunan'dan günümüze kalan çok sayıdaki efsaneden biri de Güneş Tanrısı Helios'un oğlu Phaethon'a dair olandır. Delikanlı, babasının her gün gök kubbede sürdüğü ışık saçan arabasını bir kez olsun kullanmak istemiş. Helios, oğlunun bu isteğini –gönülsüz de olsa- kabul etmiş. Dizginleri eline alan Phaethon, tanrısal arabayı sürmeye başlamış. Ne var ki öyle yükselmiş ki korkuya kapılarak, izlemesi gereken güzergâhtan ayrılmış ve yeryüzüne fazla yaklaşmış. Dağları, tepeleri ateş sarmış. Nehirler buhar olmuş. Zeus, olaya müdahale ederek, delikanlının üzerine bir şimşek savurmuş. Phaethon, Eridanos (Po) Nehri'ne düşmüş. Ölümünün ardından da gökyüzündeki yıldızların arasına yerleştirilmiş. Çok üzülen kız kardeşleri (Helios kızları) ise birer kavak ağacına dönüşmüşler. Öte yandan kavaklardan süzülen gözyaşları, katılaşıp kehribar oluvermişler. Bu çalışmada, Phaethon'un öyküsünü, birden çok şekliyle yahut Eski Yunanlı ve Romalı yazın ustalarından seçtiğimiz örneklerle aktarmaya çalıştık.

Anahtar Kelimeler: Phaethon, Helios, Eridanos, nehir

A RIVER MYTH/ THE STORY OF PHAETHON, SON OF THE SUN GOD

ABSTRACT

According to Greek mythology, Phaethon, the youthful son of Helios (The Sun) asked his father to drive his shining chariot across the sky. Helios reluctantly conceded to his son's wish and lent him the chariot. Then Phaethon started to drive it. But as he was inexperienced, he found himself too high and got scared. He left the ordained route and came down so near to the earth. Mountains blazed up, rivers evaporated. Then Zeus smote the boy with a thunderbolt. So, Phaethon fell down into the river Eridanus (Po). After his death he was placed amongst the stars. His mourning sisters (The Heliades) were metamorphosed into poplar trees, and their tears into amber. In this study, we tried to tell the story of Phaethon as was mentioned by Ancient Greek and Roman writers.

Keywords: Phaethon, Helios, Eridanos, river

¹ Dr. Öğr. Üyesi, AHBV Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü, Ankara, didemdemiralp@gmail.com

GİRİŞ

Antik Yunan'dan günümüze kalan çok sayıdaki söylenceden biri, Phaethon isimli gence dair olandır. O, bir görüşe göre, Şafak tanrıçası Eos ile Atina prensi Kephalos'un; başka bir görüşe göre ise Güneş tanrısı Helios ile titan Klymene'nin oğluydu. Efsanenin ikinci şeklinde, annesi tarafından büyütülen Phaethon, babasının Helios olduğunu, delikanlılık çağında öğrenmiş. Çok geçmeden tanrıyı görmeye giden Phaethon, ondan, babası olduğunu kanıtlamasını istemiş. Gökyüzünün bir tarafından öbür tarafına sürdüğü arabasını kullanmak için iznini istemiş. Helios bunu –istemeden- kabul etmiş ve dizginleri, oğlunun eline vermiş. Ne var ki çok geçmeden deneyimsiz sürücünün idaresindeki araba, her zamanki güzergâhından uzaklaşmış. Gök kubbede fazla yükselmiş. Ardından yeryüzüne çok yaklaşmış. Öyle ki arabanın sıcaklığı, dağları, tepeleri tutuşturmuş. Irmakları kurutmuş. Tehlikeyi fark eden Zeus araya girerek, Phaethon'un üzerine yıldırımını fırlatmış. Delikanlı, Eridanos (Po) Nehri'ne düşerek can vermiş. Nehrin kıyısında toplanan kız kardeşleri o kadar çok üzölmüşler ki birer kavak ağacına dönüşmüşler. Gözyaşları ise katılarak kehribara dönüşövermişler.

Biz bu çalışmada, Güneş Tanrısı'nın oğlu olan Phaethon'un, Po Irmağı ile özdeşleşen efsanesini, Eski Yunanlı ve Romalı yazın ustalarından seçtiğimiz örnekler aracılığı ile aktarmak istedik.

ESKİ YUNANLI EDEBİYATÇILARIN KALEMİNDEN PHAETHON SÖYLENCESİ

Kytheralı Philoksenos'tan Kalan Bir Parça

“Phaethon'a yıldırım çarpınca çok üzölen kız kardeşleri, birer kavak ağacına dönüştüler. Onlar, her sene –bizim Pados dediğimiz- Eridanos'un kıyılarında, kehribar renginde gözyaşı dökerler. Kehribara, elektron derler. Zira Güneş'in lakabı, Elektor'dur (ışık saçan). Birçok şair bunu böyle anlatıyor” (Campbell, 1993: 173).

Rodoslu Apollonios'un “Argo Gemicileri” Destanı'ndan

“Eridanos boyunca hızla ilerleyen Argo Gemisi, Phaethon'a yıldırım çarptığında –Helios'un arabasından- düştüğü yere, ırmağın ağzına ulaştı. Delikanlının yaralı bedeni, bugün de için yarıyor ve etrafa duman yayar. Öyle ki ırmak boyunca uçmaya çalışan hafif kanatlı kuşlar, suyun öbür yanına ulaşamaz, çaresizce kanat çırparak, sıcağa doğru sürüklenirler. Birer kavak ağacına dönüşmüş olan Helios'un kızları ise dört bir yanda acıyla feryat ederler. Gözlerinden akan ve güneşin altında kuruyan parlak kehribar damlaları, rüzgâr uğuldayıp sular yükselince, nehre doğru sürüklenirler” (Rhodios, 2008: 165).

Sicilyalı Diodoros'un “Tarih Kütüphanesi” Başlıklı Kitabından

“Birçok şair ve tarihçi, Heliosoğlu Phaethon'un öyküsünü anlatır. Delikanlı, genç yaşına rağmen, babasının dört atlı arabasını –bir günlüğüne- kullanmak istemiş. Helios buna razı olmuş. Ne var ki dizginleri kavrayamayan genç, atların kontrolünü de kaybedince, araba, her zamanki güzergâhından çıkmış. Önce fazla yükselerek gökleri tutuşturmuş. Samanyolu da böyle olmuş. Ardından yeryüzüne o kadar çok yaklaşmış ki birçok yer yanıp kül olmuş. Öfkeden deliye dönen Zeus, Phaethon'u, yıldırımıyla çarpınca, delikanlı, günümüzde Pados ama eski çağlarda Eridanos olarak bilinen nehre düşmüş. Helios kızları, kardeşlerinin ölümüne o kadar çok üzölmüşler ki birer kavak ağacına dönüşmüşler” (Siculus, 1963: 251).

Pausanias'ın – “Yunanistan Rehberi” Başlığını Taşıyan Eserinden

“Korint'ten Lekhaion'a giden yol üzerinde bir giriş kapısı bulunur. Bu kapının üzerine, altın yaldızla kaplı iki at arabası yerleştirilmiştir. Bunlardan birinin sürücüsü, Heliosoğlu Phaethon; öbürününki ise Helios'un kendisidir” (Pausanias, 1918: 259).

Yaşlı Philostratos'un “Tasvirler” Başlıklı Denemeleri'nden

Yazar, Phaethon'un öyküsünü konu alan bir tabloyu betimlerken: “Helios kızlarının gözyaşları altından yapılmış. Hikâyeye göre, bu gözyaşları, Phaethon içinmiş. O, babasının arabasını sür-

meye cüret etmişse de dizginleri sıkıca kavrayamamış. Bu da onun felaketi olmuş. Delikanlı, Eridanos Irmağı'na düşmüş. Bu düşüş, göklerde karmaşaya sebep olmuş. Baksanıza! Nyks (Gece), Hemera'yı (Gündüz), öğle vakti gök kubbeden kovuyor. Güneş ise yıldızlara doğru sürükleniyor. Hora'lar (Saatler), kapılardaki (göğün kapıları) nöbet yerlerinden uzaklaşarak, kendilerini karşılamaya hazırlanan karanlığa doğru giderlerken; atlar da boyunduruklarından kurtulmuş, çılgın gibi koşuyorlar. Çaresiz durumdaki Gaia (Toprak Ana), şiddetli alevler ona doğru yaklaşıırken, ellerini kaldırmış yakarıyor. Delikanlı, arabadan düşüyor. Hem de tepetaklak. Saçları tutuşmuş. Göğsü, sıcaklığın etkisiyle kavrulmuş. O, Eridanos'a düşecek ve nehir artık onun söylencesiyle birlikte anılacak. Cıvarda süzülen kuğular, ona ilâhiler söyleyecekler. Sürüler halinde uçup gittiklerinde ise Kaystros'a (Küçük Menderes), İstros'a (İster), onun öyküsünü anlatacaklar. Öyle ki bu tuhaf hikâyeyi duymayan yer kalmayacak. Nehrin kıyısında toplanmış kadınlar, henüz tamamen ağaçlara dönüşmemişler. İnsanlar, onların, erkek kardeşlerinin başına gelen felaketten dolayı ağaçlara dönüştüklerini ve ağladıklarını söylüyorlar. Resim de bu öyküyü anlatıyor. Kiminin ayakları ağaç köklerine dönüşmüş. Kimi ise –dallara dönüşen kollarıyla- beline dek ağaç olmuş. Saçlarına bakın! Kavak yaprakları onlar. Ya gözyaşları? Onlar, altın damlalar. Parlak gözbebeklerindeki, pembe yanaklarındaki, göğüsleri üzerindeki o damlalar. Hepsi de altına dönüşmüşler. Nehir de yasta. Girdap yaparak akıyor, Phaethon'a kucak açmış bekliyor. Birazdan Helios'un kızlarının akıttıkları yaşları da toplayacak. Kavak ağaçlarından dökülen ve rüzgârlarla taşınan o damlaları alıp, berrak sularında taşıyarak, Okeanos'un kıyısında yaşayan barbarlara götürecektir" (Philostratus, 1931: 45- 49).

Smyrnalı Quintus'un "Troya'nın Düşüşü" Başlıklı Şiiri'nden

"Helios'un kızları, Phaethon için ağlayarak, Eridanos ırmağı kıyısında matemini tuttular. Oğluna sonsuz bir onur bahşetmek isteyen Helios, o gözyaşlarını, insanlar için çok değerli olan kehribara çevirdi" (Smyrnaeus ve Way, 1984: 251).

Nonnos'un "Dionysos'un Maceraları" Başlığını Taşıyan Şiirinden

Şair –yirmi üçüncü kitapta- Dionysos'un (Şarap tanrısı), Hydaspes Nehri'ni geçişini tasvir ederken, tanrının, askerlerini boğmaya kalkışan nehre, gözdağı verdiğini söylüyor: "Babam, Helios'un altın çocuğunu, o hevesli sürücüyü, gökyüzünde dolaştığı sırada, yıldırımıyla yakınca, şimşek dağıtan Hyperion (Helios), kendi oğlunun yasını tutmak zorunda kalmıştı. Phaethon için babama savaş açmamış, ateşin efendisi olsa da ateşe ateşle karşılık vermemişti" (Nonnus, 1940: 217).

ROMALI EDEBİYATÇILARIN KALEMİNDEN PHAETHON'UN ÖYKÜSÜ

Cicero'nun "Tanrıların Doğası" Başlıklı Çalışmasından

"Bir tanrı nasıl aldatılabildi ki? Arabasını sürsün diye oğlu Phaethon'a veren Sol (Helios) gibi mi?" (Cicero, 2006: 161).

Hyginus'un "Öyküler" Başlığını Taşıyan Mitoloji Temalı Eserinden

"Sol ile Klymene'nin oğlu Phaethon, babasının arabasına gizlice binip, dünyadan fazla uzaklaşınca öyle korkmuş ki Eridanus Nehri'ne düşmüş. Jüpiter, onu yıldırımıyla çarpınca da herşey alev almış. Delikanlının kızkardeşleri, atları, babalarının buyruğu olmadan arabaya koştukları için, birer kavak ağacına dönüşmüşler" (Hyginus, ty).

Hyginus'un "Gökbilimi" Başlıklı Kitabından

"Sol, Jüpiter'in fırlattığı yıldırımla Eridanus Nehri'ne düşen Phaethon'u yıldızların arasına almış" (Hyginus, ty).

Ovidius'un "Dönüşümler" Başlıklı Şiiri'nden

"Sol'un sütunlar üzerinde yükselen sarayı, muhteşem altın ve pırl pırl gümüşten yapılmıştı. Çatısı, parlak fildişiyle kaplıydı. Gümüş giriş kapısı ise adeta ışık saçıyordu. Kapıların üzerin-

deki işlemler, Mulciber'in (Ateş ve sanatçıların tanrısı) ince işçiliğini yansıtıyordu. Tanrı, oraya, dünyayı saran denizi, yeri, göğü işlemişti. Masmavi denizin ortasında tanrılar vardı. Güzel sesli Triton (Deniz yaratığı), şekilden şekle giren Proteus (Deniz ihtiyarı) ve iri kollarıyla, iki devasa balınayı saran Aigaios (Yüz kollu dev). Doris (Titan) ve kızları da oradaydı. Kimi yüzüyor, kimi kayalıklarda oturmuş su yeşili saçlarını kurutuyordu. Kimi de balıkların sırtlarına binmişti. Kızların hiçbiri, bir diğerine benzemiyordu. Çok da farklı değillerdi ama. Kız kardeşler nasıl benzerlerse birbirlerine, öyleydiler işte. Karaların üzerinde insanlar, kentler, ormanlar, hayvanlar, nehirler, Nymphalar (Tabiat perileri) ve yerel tanrılar vardı. Aydınlık bir gökyüzü vardı en tepede. Burçların altısı, sağ kapının; altısı, sol kapının üzerine işlenmişti. Klymene'nin oğlu, sarp yokuşu tırmanır tırmanmaz, babası olduğundan şüphe duyduğu adamın evine yöneldi. Ne var ki bir ara durakladı. Işıktan gözleri kamaşmıştı. Mor giysisiyle Phoibos (Helios), zümrütlerle süslü bir taht üzerinde oturuyordu. Sağında ve solunda Dies (Gün), Mensis (Ay), Annus (Sene), Saecula (Çağ) ve Hora'lar duruyorlardı. Genç Ver (İlkbahar), başına çiçeklerden bir taç takmıştı. Çıplak Aestas'ın (Yaz) üzerinde, başaklardan oluşan bir çelenk vardı. Autumnus (Güz), çiğnenmiş üzümlere bulanmış bir halde iken Hiems'in (Kış) saçları, kırağıdan beyaza bürünmüştü. Gördüğü bu tuhaf şeyler karşısında korkuya kapılan genci fark eden -herşeyi gören- Sol, ona: “Buraya neden geldin? Bu diyarda aradığın nedir Phaethon?” diye sordu. Bunun üzerine Phaethon: “Evreni, ışığıyla kucaklayan Phoibos Baba. Sana böyle hitap etmeme izin verirsen, eğer Klymene yalan söylemiyorsa, babam olduğuna dair bir kanıt göster bana. Öyle ki insanlar, senin oğlun olduğuma inansınlar. Ben de bu şüpheden kurtulayım” dedi. O böyle söyleyince, ışıltılı tacını başından çıkararak babası, onu yanına çağırıp, kucaklayarak: “Benim oğlum olduğun inkâr edilemez. Klymene sana gerçeği söylemiş. O yüzden artık şüphe etme. Benden bir şey dile de yerine getireyim. Hiç görmediğim, tanrıların üstüne and içtiği Styks Irmağı (Kutsal yer altı ırmağı) şahidim olsun, isteğini hemen yerine getireceğim” diye karşılık verdi. O zaman delikanlı, babasından –sadece bir günlüğüne- kanatlı atların çektiği arabasını istedi. Bunu duyan Sol, verdiği sözden dolayı pişmanlık duydu. Işıldayan başını üç- dört kez sallayarak: “Ne kadar da ihtiyatsız davrandım. Keşke sana söz vermeseydim. Bu isteğini kabul edemem. Vazgeç bundan. Sen daha çok gençsin. Üstelik bir ölümlüsün. Tanrılara yakışır bir şey bu istediğin. Lakin tanrılar bile bu arabayı kullanamaz. Olympos'un efendisi bile. Hem sağ eliyle korkunç şimşekler fırlatan Jüpiter'den yücresi mi var bu evrende? Yolun ilk bölümü diktir. Benim genç atlarım bile zor tırmanır oraya. Göğün orta yeri ise öyle yüksektir ki. Ben bile korkarım oradan aşağı bakmaya. Yeryüzüne, denize bakmak ürkütür beni. Yolun son bölümü aşağı doğru iner ve kati bir idare gerektirir. Beni uysal dalgaların arasında karşılayan Tethys (Titan) bile korkar tepetaklak düşmemden. Dahası, durmaksızın dönen gökyüzü, uzaktaki yıldızları da alır götürür. Bense ona karşı koyar ve aksi yönde yol alırım. Arabayı sana verdiğimi farzet. Sen ne yapacaksın peki? Sürekli devinen göklerin seni sürüklemesine karşı koyabilecek misin? Belki sen oralarda korular olduğunu, tanrıların kentlerinin ve zengin armağanlarla dolu tapınaklarının olduğunu hayal ediyorsun. Oysa o yol tuzaklarla, vahşi hayvanlarla doludur. Sen güzergâhından ayrılmadan bile Taurus'un (Boğa Takımyıldızı) boynuzlarından, Haimonialı okçu Sagittarius'un (Yay Takımyıldızı) oklarından, Leo'nun (Aslan Takımyıldızı) öfkesinden, Scorpio'nun (Akrep takımyıldızı) zalim kısıkaçlarından ve Cancer'in (Yengeç takımyıldızı) kollarından kaçmalısın. O tanrısal atlara hükmetmek de zordur. Ağızlarından burunlarından alev soluyan o atları ben bile güçlülükle zapt ederim. Coşmaya görsünler bir kez, dizgin falan dinlemezler. Vazgeç bu arzundan. Başka bir şey iste benden. Oğlum olduğuna dair kanıt istiyorsan, senin için duyduğum –ve ancak bir babaya özgü olan- bu korkuyu gösteriyorum sana. Keşke yüreğimin derinliklerine bakabilseydin de korkumun ne denli büyük olduğunu görebilseydin. Şöyle etrafına bir bak da canın ne isterse söyle. Dünyada, denizde ya da gökyüzünde iyi olan ne varsa. Hiçbir şeyi esirgemeyeceğim senden. Arzu ettiğin bu şey hariç. Zira bu sana ceza vermek olur. Onurlandırmak değil. Yoksa sen bir cezayla mı ödüllendirilmek istiyorsun? Bırak kollarını boynuma dolamay. Endişelenme. İsteddiğini alacaksın. Styks suları üzerine yemin ettim. Lakin akıllı ol. Başka bir şey dile benden” diye söyledi. Sol'un öğüdü buydu. Ne var ki bu sözleri umursamayan Phaethon, hâlâ arabayı kullanmak için can atıyordu. Dolayısıyla babası, delikanlıyı, Vulcanus'un (Mulciber) yaptığı arabaya götürdü. Arabanın dingili, ok ve ispitleri altındandı. Tekerlek parmakları gümüşü. Boyunduruk-

ları ise zebercet ve başka mücevherlerle süslüydü. Bu taşlar ıslık ıslık parlıyor, Phoibos'un göz alıcı ışığını yansıtıyorlardı. Gözü pek Phaethon hayranlıkla arabayı süzerken, Aurora da (Eos) uyandı ve doğunun parlak, gül renkli kapılarını ardına dek açtı. Bu sırada Lucifer'in (Sabah yıldızı) önderliğindeki yıldızlar da ortadan kayboldular. Gökyüzünü en son terk eden ise o oldu. Dünya ve gökyüzünün kızıla çaldığını, ayın artık görünmediğini fark eden Sol, çevik Horalar'a, atları, arabaya koşmalarını buyurdu. Emre uyan tanrıçalar, ilâhi yemle beslenen ve alev soluyan atları, ahırlardan çıkararak dizginlerini taktılar. Akabinde tanrı, oğlunun yüzüne –yakıcı alevlerden korunsun diye- kutsal bir merhem sürerek, başına, ışık saçan tacını taktı. Ne var ki yaşanacak olan felaketi önceden bildiğinden, endişeliydi ve “Babanın sözünü dinle ve sakın atları kamçılama. Dizginleri sıkı tut. Atlar, kendiliğinden koşarlar. Zordur onları zapt etmek. Gök kubbenin beş kuşağından geçerken başına buyruk davranma. O yol, geniş bir kavis çizer. Üstelik güneyden de kuzeyden de uzaktır. Senin geçeceğin yol da budur. Sen de benim tekerleklerimin izinden git ki dünyanın ve gökyüzünün sıcaklığı birbirine denk olsun. Ne fazla alçal ne de fazla yüksel. Fazla yükselirsen, gök kubbeyi; fazla alçalırsan, yeryüzünü yakarsın. Yolun ortasından gidersen güvende olursun. Sağ tarafa, kıvrımlı Serpens'e (Yılan takım yıldızı) yaklaşımdan da kaçın. Arabayı sol yana, Ara'ya (Güney takımyıldızı) doğru da sürme. Ortadan git. Gerisi Fortuna'ya (Kader tanrıçası) kalmış. Sana yardım etmesi için dua edeceğim. O, sana yol gösterecektir. Ben sana bunları söylerken, nemli gece de batıya, Hesperidler'in (Batı kızları) yurduna vardı bile. Zamanımız kalmadı. Aurora ışıyor. Gölgeler de çekip gitti. Dizginleri tut artık. Ya da öğüdümü dinle ve arabamı almaktan vazgeç. Bırak da dünyayı ben aydınlatayım. Sen de ayakların sağlam zemine basarken izle beni” diye söyledi. Ne var ki delikanlı çoktan arabaya binerek, dizginleri eline almıştı bile. Ona arabayı isteksizce veren babasına teşekkür ederken çok mutluydu. Bu sırada Sol'un çevik atları Pyrois (parlak), Eous (şafak), Aethon (kavuran) ve Phlegon da (alevli) alev soluyarak kişniyor, yola çıkmak için sabırsızlanıyorlardı. Torununun başına geleceklerden habersiz olan Tethys, kapıyı itip engin gökleri açınca, hızlı sisleri yaran atlar, kanatlanarak, aynı yönden esen Euros'u (Doğu yeli) arkalarında bıraktılar. Lakin araba öyle hafifti ki. Atlar da hissetmiyorlardı onun ağırlığını. Nasıl kıvrık kenarlı gemiler, boş olduklarında, denizde yalpalayıp dururlarsa, her zamanki yükünden yoksun olan araba da bir iniyor, bir çıkıyordu havada. Atlar bunu sezer sezmez, her zamanki güzergâhlarından ayrıldılar. Bunun üzerine dehşete düşen Phaethon, dizginleri bırakıverdi. Yolu bilmiyordu. Bunu bilseydi bile atlara nasıl hâkim olacaktı ki? Çok geçmeden Triones'in (Büyük Ayı Takımyıldızı) soğuk yıldızları ilk kez ısındılar ve yasak sularda serinlemek istediler. Ama çabaları boşunaydı. Donmuş kutba en yakın yıldız olan Draco (Ejderha takım yıldızı) ise –evvelden buz kesmiş ve durgunken- öfkeden çıldırdı. Bootes de (Çoban takımyıldızı) apar topar kaçtı. Talihsiz Phaethon, göğün tepesinden aşağıya, dünyaya baktı. O kadar uzaktı ki orası. Delikanlının beti benzi attı. Korkudan dizleri titredi. Fazla ışık, gözlerini kararttı. İşte o zaman babasının arabasına hiç dokunmamış olmayı istedi. Soyunu merak ettiği için pişmanlık duydu. Bunu hiç öğrenmemiş olmayı diledi. Artık yalnızca Merops'un oğlu olarak anılmak istiyordu. Tıpkı rüzgâra kapılan bir geminin bir o tarafa bir bu tarafa savrulurken, kaptanın, halatı gevşetip, tanrılara yalvarması gibi tanrılardan yardım diledi o da. Başka ne yapabilirdi ki? Gökyüzünün büyük kısmını ardında bıraktıysa da daha önünde uzun bir yol vardı. İleriye –kaderinde olmayan- batıya doğru baktı. Bir de doğuya döndü. Ne yapacağını bilemez bir haldeydi. Dizginleri ne kavrayabildi ne de gevşetebildi. Atlara seslenip yönünü de değiştiremedi. Üstelik göğün dört bir yanına yayılmış tuhaf –devasa- yaratıkları görünce panikledi. Orada, Scorpio'nun kıskaçlarını bük-tüğü, kuyruğu ve kollarıyla geniş bir alanı kapladığı bir yer vardı. Delikanlı, ölümcül zehre sahip bu canavarın, kendisini, kıvrık iğnesiyle sokmaya geldiğini görünce, korkudan kaskatı kesildi. Dizginleri bırakıverdi. Atlar, dizginlerin gevşediğini hissedince, yoldan çıkarak çılgınca koşmaya başladılar. Canları nereye isterse oraya koşuyor, yıldızlara çarpıyor, arabayı sürükleyip duruyorlardı. Önce gök kubbede yükseliyor, sonra –sarp bir yamaçtan geçerek- dünyaya yaklaşıyorlardı. Hayrete düşen Luna (Ay), kardeşinin atlarının, kendisinininkilerin altından geçtiklerini ve bulutların duman yaydıklarını gördü. Yeryüzü alev aldı. Evvela en yüksek tepeler yandı. Toprak çatladı. Çayırılar beyaza döndü. Ağaçlar kül oldu. Ekinler kavruldu. Dahası büyük kentler devasa duvarlarıyla beraber harap oldu. Alevler bütün ülkeleri, halkları küle çevirdi. Orman-

lar ve dağlar yanmaya başladı. Athos (Yunanistan'da bir dağ), Kilikya (Anadolu'nun Orta ve Batı Akdeniz bölgesi), Taurus (günümüzde Toroslar), Tmolos (Bozdağ), Oita (Yunanistan'da dağ) tutuştu. Bir zamanlar kaynağı bol olan İda (Kaz Dağı) kurudu. Musalar'ın (Sanat perileri) yurdu Helikon (Yunanistan'da dağ) ile henüz Oiagrios'la (Trakya kralı) ilişkilendirilmeyen Haimos (Koca Balkan Dağları) yandı. Aetna'yı (Etna) alevler sardı. İkiz tepeli Parnassos (Yunanistan'da dağ), Eryks (Sicilya'da dağ), Kynthos (Delos adasında dağ), Othrys (Yunanistan'da dağ) ve zirvelerindeki karları yiten Rhodope (Rodoplar) ile Mimas (Akdağ), Dindyma (Günyüzü Dağı), Mykale (Dilek Dağı) ve kutsal Kithairon da (Yunanistan'da dağ) alev alev yandı. Skythia'yı (İskit Ülkesi), dondurucu iklimi bile koruyamadı. Kaukasos (Kafkas Dağları) yandı. Ossa (Yunanistan'da dağ) ve Pindos (Yunanistan'da bir dağ) ile her ikisinden de büyük olan Olympos'u, görkemli Alpes'i (Alpler) ve bulutlarla kaplı Appenninus'u (Apeninler) da alevler sardı. O vakit Phaethon, tüm dünyanın yanmakta olduğunu gördü. O kavurucu sıcakta güçlükle nefes alırken, arabasının korlaştığını fark etti. Etrafa saçılan küllere ve kıvılcımlara dayanamıyordu. Yoğun bir duman bulutunun içine hapsolmüştü. Nerede olduğunu ya da nereye gideceğini bilmiyordu. Atlar, onu, oradan oraya sürüklüyorlardı. Aithioplialılar'ın koyu renginin de o gün bedenlerinin yüzeyine çekilen kandan kaynaklandığını söylerler. Yine o dönemde Libya bir çöl haline geldi. Nymphalar, saçları başları dağılmış bir halde kuruyan göller ve pınarlar için acı acı ağladılar. Boiotia (Yunanistan'da bölge), Dirke'yi (Yunanistan'da ırmak); Argos (Yunanistan'da kent), Amymone'yi (Yunanistan'da su kaynağı); Korint, Peirene'yi (Yunanistan'da su kaynağı) yitirdi. Hiçbir nehir kurtulamadı bu felaketten. Tanais (Don Nehri), ihtiyar Peneus (Yunanistan'da nehir), Mysia'daki (Anadolu'nun Güney Marmara ve Ege Bölgesi) Kaikos (Bakırçay), hızla akan İsmenos (Yunanistan'da ırmak) ve Arkadia'daki (Yunanistan'da bölge) Erymanthos (Yunanistan'da ırmak) buharlaştı. Ksanthos (Koca Çay) yandı. Altın renkli Lykormas (Yunanistan'da nehir), kıvrır kıvrır akan Maiandros (Büyük Menderes), Trakya'daki Melas (ırmak) ve Lakonia'daki (Yunanistan'da şehir) Eurotas (ırmak) tutuştu. Babylon'da (Babil ülkesi) Euphrates'i (Fırat) alevler sardı. Orontes (Dicle), gürül gürül akan Thermodon (Terme Çayı), Ganges (Ganj Nehri), Phasis (Gürcistan'da ırmak) ve İster kavruldu. Alpheios (Yunanistan'da nehir) buhar oldu. Spercheios'un (Yunanistan'da ırmak) kıyılarını alev aldı. Tagus'un (Taga Nehri'nin) taşıdığı altın sıcaktan eridi. Maionia'nın (Anadolu'nun Lidya Bölgesi) meşhur kıyılarını şarkılarıyla şenlendiren kuğular ise Kaystros'un (Küçük Menderes) orta yerinde cayır cayır yandılar. Nil –koru içinde- dünyanın öbür ucuna kaçtı. Gizledi başını. Yedi ağzı var, hepsi de boş ve artık akıyor. O yangında, Trakya'nın nehirleri Hebros (Meriç) ile Strymon da (Struma) kavruldu. Batıdaki Rhenus (Ren), Rhodanos (Ron), Padus ve kudretli Thybris (Tiber) kurudu. Her yerde toprak çatlayınca, Tartaros'a (Ölüler ülkesi) ışık sızdı. Ölüler diyarının kralı (Dis) ve kraliçesi (Proserpina) korktular. Denizler küçülerek, çöle döndü. Suların içinden dağlar yükseldi. Dört bir yana serpilmiş Kykladlar (Ege Denizi'ndeki takımadalar) çoğaldı. Balıklar en derinlere dalarken, yunuslar da suları yarıp sıçramayı bıraktılar. Beyaz karınlı fokların cansız bedenleri, su yüzeyinde oradan oraya sürüklenip durdular. Nereus'un (Deniz ihtiyarı), Doris ve kızlarıyla birlikte ılık mağaralara saklandıklarını da anlatırlar. Neptunus (Deniz tanrısı) bile öfkeli yüzünü ve kollarını sudan çıkarmaya kalkmış ama kavurucu sığağa katlanamamıştı. Bu sırada güçlükle nefes alan Tellus (Toprak Ana), başını kaldırarak, elini alnına götürdü ve güçlü bir sarsıntıyla ne var ne yok sarstı. Ardından belirsiz bir sesle konuşarak: "Böyle buyurduysan, eğer bunu hak ettiysem tanrıların kralı, neden yakıcı yıldırımını göndermedin? Beni yok edecek olan ateşin gücüyle eğer, senin ateşinle öleyim. Kelimeler güçlükle çıkıyor ağzımdan. Şu yanmış saçlarıma bak. Gözlerim, yüzüm külle kaplı. Beni böyle mi onurlandıracaksın? Taşındığım saban ve çapa yaralarının, yıl boyu çalışıp da sürülere ot, insanlara yiyecek ve siz tanrıların sunaklarına tütsü sağlamanın ödülü bu mu olacak? Benim böylesi bir yıkımı hak ettiğimi düşünüyorsan bile suların suçu ne? Kardeşinin (Neptunus) suçu ne? Neden – onun payına düşen- sular böyle alçaldı? Neden gökyüzünden daha da uzaklaştı sular? Ne bana ne de kardeşine acıyorsan bile göklere acı. Şöyle etrafına bir bak. Dumanlar yükseliyor kutuplardan. Sıcaktan erirlerse eğer, senin sarayın da çöker. Atlas da (Titan) acı çekiyor. Korlaşan gökyüzünü omuzları üzerinde taşıırken nasıl da zorlanıyor. Denizler, karalar ve göklerin krallığı yıkılırsa, yok olur gideriz. Alevlerden geriye ne kaldıysa kurtar, hepimiz için en iyisini yap"

dedi. Ardından –sıcağa daha fazla dayanamayarak- yer altına, Hades’e yakın oyuklara çekildi. Ne var ki tanrıların kudretli babası, bulutları, dünya üzerine yaydığı ve –gümbürtüler eşliğindeki- şimşeklerini fırlattığı gök kubbenin zirvesine tırmanarak, tüm tanrıları ama özellikle de Sol’u çağırırdı. Kendisi bizzat yardım etmezse, her yer mahvolacaktı. Ne dünyayı kuşatacak bulutlar vardı elinde ne de göklerden yağdıracağı yağmur. Gürledi ve sağ eliyle yıldırım fırlattı arabanın sürücüsüne. Arabadan düşen delikanlı –ateşin ateşle bastırıldığı- o an can verdi. Atlar da o kargaşa içinde dört bir yana dağıldılar. Ne boyunduruk kaldı ne de kayış. Dizginler bir yerdeydi, dingiller başka yerde. Paramparça olan arabadan kalanlar etrafa yayıldı. Alev alev yanan Phaethon ise baş aşağı düşerken, ardında –havada- izini bıraktı. Tıpkı kayan bir yıldız gibi. Çok geçmeden yurdundan uzak bir yerde, dünyanın başka bir köşesinde, nehir tanrısı Eridanus onu kucaklayarak, dumandan kararan yüzünü yıkadı. Hesperidler, hâlâ dumanlar yükselen bedenini gömerek, bir kayaya şu yazıyı kazıdılar: “Burada, babasının arabasını süren Phaethon yatıyor. O, bunu başaramadıysa da en azından deneme cesaretini gösterdi.” O vakit üzüntüden hasta olan babası, yüzünü gizledi. Derler ki bir gün güneşsiz geçti. Yalnızca yangınla aydınlandı ortalık. Felaketin tek iyi yanı da bu oldu. Ne var ki Klymene, feryat figan ederek, üstünü başını yırttı ve tüm dünyayı dolaşarak oğlundan geriye kalanları aradı. Çok geçmeden de kemiklerini buldu. Yabancı bir ülkede, bir nehrin kıyısına gömülmüş olan kemiklerini. Orada yere çökerek, ağladı. Gözyaşlarıyla, soğuk taşın üzerinde yazılı olan adı yıkadı. Ardından mezar taşını bağrına bastı. Helios kızlarının da acısı büyüktü. Onlar da çok ağladılar. Göğüslerini döverek, gece gündüz kardeşlerinin adını haykırdılar. Mezarına kapandılar. Ne çare ki o, bu yakınmaların hiçbirini duymadı. Bu arada dört ay geçti. Kızlar da bu süre boyunca yas tuttular. Bir gün en büyükleri olan Phaethusa, mezarın yanı başında yere kapanmak istediysede yapamadı. Ayak bilekleri kaskatı kesildi. Neşeli Lampetie yardımına koştuyorsa da o da orada kök saldı. Kızların üçüncüsü, saçlarını yolmak isteyince, ellerinde kalan, yapraklar oldu. Bir diğeri bacakları, kütüğe dönüşürken, bir başkasının kolları, uzun dallara dönüşüverdi. Bu kadarla da kalmadı. Uyluklarının etrafını kabuk sardı. Bellerini, göğüslerini, omuzlarını ve ellerini de. Kabuklaşmayan tek yerleri olan ağızlarını açıp annelerine seslendiler. Ne yapabiliirdi ki anneleri, onlara sarılıp –henüz yapabilirken- öpmekten başka? Elleriyle ağaçların kabuklarını soymaya, dallarını kırmaya çalıştı ama olmadı. Dalları koparıyordu ama o kopardıkça ağaçların gövdelerinden kan damlıyordu. Kızların her biri bağırıyordu. “Dur, anne yapma. Ne olursun dur. Kopardığın, benim ağaç içine hapsolmuş bedenimdir. Elveda.” Bu sözlerle birlikte her yanı kabukla kaplanmış her birinin. Hâlâ ağlar onlar. Gözlerinden akan yaşlar, güneşin altında katlaşılarak, kehribara dönüşürler. Nehrin berrak suları, onları alıp –süslensinler diye- Latin kadınlarına götürür” (Ovid, 1960: 28- 39).

Seneca’nın “Phaedra” Tragedyası’ndan

“Sahte Sol’a emanet edildi diye gün ışığına kızmış, nasıl da savrulmuştu yoldan çıkıp Phaethon’un arabası?” (Seneca, 2019: 56).

Seneca’nın “Medea” Tragedyası’ndan

“Delikanlı, babasının sınırlarını çıkarınca aklından, göğün zirvesinden yağın o kavurucu ateşleri kendiliğinden üstüne çekmişti” (Seneca, 2007: 60).

Yaşlı Plinius’un “Doğa Tarihi” Eserinden

“Po Irmağı’nın Yunanca adı, Eridanos imiş. Nehir, Phaethon’un cezalandırıldığı yer olarak nam salmış” (Pliny, 1961: 87).

Valerius Flaccus’un “Argo Gemicileri” Başlıklı Yapıtından

Şair, Kolkhis kralı Aeetes’in sarayının duvarlarını süsleyen resimler arasında, Phaethon’un hazine sonunu tasvir edenlerin de bulunduğunu söylüyor: “Birim kavak ağacına dönüşmüş olan Helios kızları –kavruulan Phaethon, dehşet içindeki Eridanus’a düşerken- ağlayıp duruyorlardı. Bu sırada Tethys de boyunduruk ve dingillerden geriye ne kaldıysa, toplamaya çalışıyordu. Belki de Pyrois’i kurtarmaya çalışıyordu” (Flaccus, 1934: 277).

Statius'un "Thebes Efsanesi" Başlığını Taşıyan Şiiri'nden

"Kız kardeşleri, Hyperion'un oğlu Phaethon'un için için yanan bedenini, Padus'un ılık sularında yıkadılar ve onu güçlkle gömdüler. Çok geçmeden nehir kıyısında, durmaksızın ağlayan kavaklar yükseldi" (Statius, 2014: 250).

SONUÇ

Antik Yunanlı'nın sınır tanımaz hayal gücünün bir ürünü olan mitolojik öyküler, bu uygarlığın günümüze kalan mirasının önemli bir bölümünü oluşturur. Sayıları belki de binleri bulan bu hikâyelerden biri de ismi, Eridanos (Po) Irmağı ile özdeşleşmiş olan Phaethon'un öyküsüdür. Bu öyküyü, gerek Yunanlı gerekse Romalı çok sayıda edebiyatçı kaleme almış. Hikâye, her birinin elinde adeta farklı bir çehre kazanmış. Nitekim –Kytheralı dithyrambos şairi- Philoksenos da Phaethon'un hazin sonunun, birçok şairin dizelerine yansıdığını söylüyor. Tıpkı Rodoslu Apollonios'un, İason ve arkadaşlarının Kolkhis'e yaptığı zorlu yolculuğu anlattığı dört kitaplık "Argo Gemicileri" şiirinde olduğu gibi. Sicilyalı bir tarihçi olan Diodoros'un günümüze kısmen ulaşan –ve kırk kitaptan oluşan- "Tarih Kitaplığı" yapıtında yer verdiği mitolojik öyküler arasında, Phaethon'un de yer alıyor. Lidyalı gezgin ve coğrafya bilgini Pausanias ise "Yunanistan Rehberi" başlığını taşıyan –on kitaplık- çalışmasında, Korint'te gördüğü sanat eserleri arasında, Phaethon ile Helios'un altın yaldızlı iki heykelinin bulunduğunu ifade ediyor. Öte yandan Philostratos –iki kitaptan oluşan- "Tasvirler"inde, Napoli'deki bir sergide gördüğü eserler arasında, Helios kızlarının birer kavağa dönüşümlerini tasvir eden bir resim bulunduğunu söylüyor. Smyrnalı Quintus, "Troya'nın Yıkılışı" başlığını taşıyan ve on dört kitaptan oluşan şiirinde; Panopolisli Nonnos ise Şarap tanrısının serüvenlerini dizeleştirdiği –kırk sekiz kitaplık- "Dionysos'un Maceraları"nda, Heliosoğlu'nun felaketine değiniyorlar. Romalı hatip, siyaset adamı ve düşünür Marcus Tullius Cicero, "Tanrıların Doğası" başlığını taşıyan üç kitaplık yapıtında, Sol'un, oğlu tarafından aldatıldığını belirtiyor. Yine Romalı bir bilgin olan Gaius Julius Hyginus, iki yüz yetmiş öykü içeren "Masallar"ında, Sol'un kızlarının değişimlerini farklı bir sebebe bağlıyor. Kızlar, tanrının arabasını, ondan habersiz hazırladıkları için birer kavağa dönüştürülmüşler. Hyginus, takımyıldızların mitolojik öykülerinden derlediği "Gökbilimi" başlıklı kitabında da Phaethon'un –ölümünden sonra- yıldızların arasına yerleştirildiğini söylüyor. Öte yandan Romalı şair Publius Ovidius Naso'nun –on beş kitaplık- "Dönüşümler"inde, Güneş tanrısının oğlunun başına gelenler, şiirin en uzun bölümünü oluşturuyor. Üstelik şairin, Helios'un sarayını yanı sıra Phaethon'un mezar kitabesini resmettiği dizeleri, onun en güzel ekhrasis örnekleri arasında sayılıyorlar. Roma'nın saygın siyasi simgelerinden biri olan düşünür ve oyun yazarı Lucius Annaeus Seneca –Yunanlı şairlerden özellikle de Euripides'ten örnek alarak- kaleme aldığı tragedyalarından "Phaedra" ve "Medea" başlığını taşıyan ikisinde, Phaethon'un felaketinden dem vuruyor. Yaşlı Plinius olarak bilinen Romalı bilgin ve yazar Gaius Plinius Secundus, bilinen tek eseri olan –otuz yedi kitaplık- "Doğa Tarih"inde, Eridanos'un, Phaethon'un, hazin sonuyla karşılaştığı yer olarak ün saldıığını ifade ediyor. Öte yandan Romalı şairler Valerius Flaccus ve Publius Papinius Statius, sırasıyla sekiz kitaptan oluşan "Argo Gemicileri" ve on iki kitaplık "Thebes Efsanesi" başlıklı şiirlerinde yine Güneş tanrısının oğlunun öyküsüne değiniyorlar. Valerius Flaccus'a göre, Phaethon'un hazin sonu, Kolkhis kralı olan Aeetes'in saray duvarlarından birinde resmedilmiş. Publius Papinius Statius ise Güneş tanrısının kızlarının, delikanlının bedenini gömdükten sonra, nehrin kıyısında durmaksızın ağlayan kavakların bittiğini anlatıyor.

KAYNAKLAR

- Campbell, D. A. (1993). *Greek Lyric, Volume V: The New school of poetry and anonymous songs & hymns*, Massachusetts: Harvard University Press.
- Cicero, M. T. (2006), *Tanrıların doğası- de natura deorum* (F. Telatar, G. Özaktürk, Çev.). Ankara: Dost Kitabevi.

Diodorus. (1963). *Library of history* (trans. by C. H. Oldfather), Massachusetts: Harvard University Press.

Erhat, A. (2007). *Mitoloji sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Flaccus, V. (1934). *Argonautica* (trans. by J. H. Mozley), Massachusetts: Harvard University Press. Howatson, M. C. (2013). *Oxford Antik Çağ sözlüğü* (F. Ersöz, Çev.). İstanbul: Kitap Yayınevi.

Nonnos. (1940). *Dionysiaca* (trans. by L. R. Lind, W. H. D Rouse), Massachusetts: Harvard University Press.

Ovid. (1960). *Metamorphoses* (trans. by R. Humphries), Indianapolis: Indiana University Press.

Pausanias. (1918), *Description Of Greece In Six Volumes, Volume I. Books I- II.* (trans. by W. H. C. Jones), New York: G. P. Putnam's Sons.

Philostratus. (1931). *Elder philostratus, younger philostratus, callimachus* (trans. by A. Fairbanks), Massachusetts: Harvard University Press.

Pliny. (1961). *Natural History In Ten Volumes, Volume II. Libri III- VII.* (trans. by M. A. Rackham), London: William Heinemann Ltd.

Rhodos. (2008). *The Argonautica* (trans. by R. C. Seaton), Massachusetts: Harvard University Press. Seneca (2008). *Phaedra* (Ç. Dürüşken, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Seneca (2019). *Medea* (Ç. Dürüşken, Çev.). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.

Seyffert, O. (1957). *A Dictionary of classical antiquities*. London: George Allen&Unwin Ltd.

Smyrnaeus, Q., WAY, A. S. (1984). *The Fall of troy*, Massachusetts: Harvard University Press.

Speake, G. (1994). *Dictionary of ancient history*. London: Penguin Books.

Statius, P. P. (2007). *Thebaid and achilleid* (trans. By A. L. Ritchie, J. B. Hall), New Castle: Cambridge Scholars Publishing.

Hyginus. (ty). *Fabulae 150- 199.* <https://www.theoi.com/Text/HyginusFabulae4.html> adresinden alındı. Hyginus. (ty). *Astronomica 2. 18- 43.* <https://www.theoi.com/Text/Astronomica2.html> adresinden alındı.

EXTENDED ABSTRACT

In Greek mythology, Phaethon was the youthful son of Helios (The Sun) who asked his father to let him drive his chariot across the sky. The God reluctantly conceded to his wish and lent him the chariot. But as the boy was not experienced, he lost the control of the horses and left the ordained route. He came down so near to the earth. Mountains blazed up, rivers evaporated. Zeus became very angry and smote him with a thunderbolt. Phaethon fell down into the river Eridanus (Po). After his death, he was placed amongst the stars. His mourning sisters (Heliades) who gathered on the banks of the river were metamorphosed into poplar trees and their tears into amber. The story of Phaethon was told many times by Ancient Greek and Roman writers. In fact Philoxenus of Cythera says many poets told this story. He also says that when Phaethon was struck by Zeus's thunderbolt, his mourning sisters were transformed into poplar trees by the banks of Eridanus. On the other hand, Apollonius of Rhodes says that as Phaethon's wounded body smoldered even that day and send up clouds of steam, the birds that tried to fly across the river plunged into the heat. According to Diodorus of Sicily, as Phaethon lost the control of the horses, the chariot veered out of control setting the earth ablaze. After Zeus smote him with a thunderbolt, he fell down into the river known as Pados. Pausanias says when he was travelling Corinth, he saw two gilded chariots. The Lydian writes: "... You come to a gateway, on which are two gilded chariots, one carrying Phaethon the son of Helios, the other Helios himself". According to Philostratus the Elder, there was a painting in Naples depicting the story of Phaethon. Quintus says following Phaethon's death, the Heliades cried tears and Helios metamorphosed those tears into amber. Nonnus says that although Helios had to mourn his son's death, he did not make war on Zeus. On the other hand Cicero, Roman rhetor asks: "How could a god be deceived? As Sol was there when he gave his son Phaethon a ride in his chariot". Hyginus says that Phaethon secretly mounted his father's chariot. As he left the ordained route,

he got scared and fell into the river Eridanus. Besides, his sisters were transformed into poplar trees only because they had yoked the horses without the orders of Sol. Hyginus also says that after the young boy fell into the river, he was conveyed by his father to the constellations. According to Ovid, Phaethon traveled to the house of Sol to get an answer about who his father was. There were magnificent depictions on the walls of the palace. They were the images of the sea, land and sky with their inhabitants. Sol approached and said to the young boy that he was indeed his father. But Phaethon asked him to prove it and wanted to drive his chariot. Sol pleaded with Phaethon to ask for something else. But the young boy was stubborn. So god told him how to drive the chariot. As soon as Phaethon took flight, his excitement changed to fear. He could not able to control the chariot. As he came down too near to the earth, moisture evaporated, mountains and forests were burned. Besides, rivers dried up. Tellus uttered a lament which was silenced by heat and smoke. Soon afterwards Jupiter saw what was going on and smote Phaethon with a thunderbolt. The young boy was dead. So devastated were his sisters that they were metamorphosed in to amber crying poplar trees. On the other hand, Seneca says that as the horses of the Sun were indignant that the day had been entrusted to a pretended Sol, they flung Phaethon far from his track. Seneca also says that the young boy caught fire because he dared to drive the chariot, heedless of his father's goal. Pliny the Elder says that the river Po was known well as the scene of the punishment of Phaethon. According to Valerius Flaccus, among the images on the walls of the palace of Aeetes, there were the ones of Phaethon, the Heliades and Tethys. As the girls were crying for the boy who fell into Eridanus, Tethys was trying to gather the fragments of yoke and axle to rescue Pyroeis. Statius writes that the Heliades bathed the smoking Phaethon in the heated Padus. Then they buried him. Soon afterwards a weeping grove rose by the river side.